

Disaster Risks and Needs Assessment Tool

Dagiti Remyenta A
Kasapulan Maipapan
Kadagiti Peggad Iti
Kalamidad

.....
Giya ti Agus-usar

Copyright © 2022 babaen ti Philippine Disaster Resilience Foundation, Inc., Center for Disaster Preparedness, ken ti Office of Civil Defense - dagiti partido a kolektibo a pagaammo kas ti Philippine Preparedness Partnership (PHILPREP), ti lokal a tripartite a plataporma ti Asian Preparedness Partnership (APP) iti sidong ti Asian Disaster Preparedness Center (ADPC) nga addaan iti suporta manipud iti Bill and Melinda Gates Foundation ken ti United States Agency (USAID-BHA).

Philippine Disaster Resilience Foundation

2/F Employee Services Building,
Meralco Compound Ortigas Ave.

Pasig City 1600, Philippines

pdfcentral@pdf.org.ph

Listaan dagiti Linaon

Mensahe manipud kadagiti Miembro ti PHILPREP	1
Depinision dagiti Termino	7
Maipapan iti daytoy a Giya ti Agar-aramat	8
Maipapan iti Listaan ti Panangsukimat	9
Remyenta ti Panangtingiting kadagiti Peggad ken Kasapulan ti Kalamidad	12
Kinalaka a Maapektaran base iti Lokasyon	15
Maipagarup a Posibilidad ti peggad ti Didigra	18
Imbentaryo ti Panangtingiting kadagiti Kasapulan Sakbay ti Kalamidad ..	21
Maipagarup a Lebel ti Kaipapanan dagiti Epekto	30
Epilogo	37
Mausar nga Link	38

MENSAHE MANIPUD ITI MIEMBRO ORGANISASYON TI

Philippine Preparedness Partnership

MENSAHE MANIPUD KADAGITI MIEMBRO TI PHILPREP

Edwin M. Salonga

Manager ti Programa ti Pagilian, Filipinas

Asian Disaster Preparedness Center (ADPC)

Dagiti mikro, babassit, ken kalalainganna nga empresa (MSME) ti duri ti lokal nga ekonomiatayo. Maibasar iti 2020 nga listaan dagiti establisyimento ti Philippine Statistics Authority (PSA), 99.51% kadagiti dagup a negosyo nga agtataray iti pagilian ket MSMEs. Agkontribusionda iti 62.66% iti dagup a panggedan iti Filipinas. Iti laksid ti dakkel nga akem dagiti MSME iti lokal a panagdur-as ti ekonomia ken panagpataud iti panggedan, nupay kasta, agtalinaedda a nalaka a maapektaran kadagiti epekto dagiti didigra.

Kanayon a maawat dagiti panagregget a mangsuporta kadagiti MSME iti panangbangon iti kapasidadda ken panangpapisga iti kinaandurda. Daytoy a Remienta ti Panangtingiting kadagiti Risiko ken Kasapulan ti Kalamidad iti MSME ket nadisenio a mangrukod iti kinalakada a maapektaran kadagiti peggad ti didigra. Ikagkagumaanna pay a sukimaten dagiti kasapulanda tapno maliklikanda, maksayan, wenna mapabassit dagiti epekto dagiti didigra kadagiti negosioda. No adda daytoy nga alikamen, nasaysayaat a makapagsagana, makasungbat, ken makabangon dagiti MSME manipud kadagiti epekto dagiti didigra.

Kas Secretariat ti Asian Preparedness Partnership (APP), ti Asian Disaster Preparedness Center (ADPC) ket mangkomenda kadagiti indibidual ken organisasionanangaramiditidaytoyngaMSMERemientatiPanangtingiting kadagiti Risiko ken Kasapulan ti Kalamidad. Agtalinaedkami a nakumikom a mangsuporta kadagiti gannuat a panagdur-as ti Philippine Preparedness Partnership (PHILPREP) iti ad-adda pay a pannakabangon ti kapasidad dagiti MSMEs nga agturong iti sustainable development. Awaganmi dagiti indibidual, pamilia, ken organisasion nga agtultuloy nga agtitinnulong iti panangibangon kadagiti nataltalged, naandur iti didigra, ken makaadapta iti panagbalbaliw ti klima a komunidad.

Loreine B. Dela Cruz

Ehekutibo a Direktor

Center for Disaster Preparedness (CDP)

Ti panangpabileg ken panangpapiaksa iti kapasidad ket napateg a paset ti naandur a komunidad. Ti panangsigurado a dagiti kameng ti komunidad iti grassroots level ket umno ti pannakaisaganada iti pannakaammo ken pamay-an a mangsango kadagiti peggad ket rumbeng nga umuna iti panangkissay iti peggad ti didigra. Bayat nga umad-adu ti kasansan ken kinakaro dagiti peggad iti tinawen, agtultuloy nga umad-adu ti kinalaka a maapektaran ken lebel ti peggad dagiti lokalidad, a mangiturong iti dakdakkal a pannakadadael ken pannakapukaw ti biag ken pagbiagan. Gapu ta dagiti MSME ti duri ti ekonomia ti Filipinas, maysa a danog iti daytoy a sektor ket maysa a danog iti kinatalged ken kinatalged ti pinansial ti pagilian. Kas maysa nga grupo nga agpegpeggad, nasken unay a nasayaat ti pannakaisagana dagiti MSME a mangkissay kadagiti bukodda a kinalaka a maapektaran. Mangrugi daytoy a panagregget iti lebel ti panangtingiting iti peggad.

Iti daytoy a panggep, ti MSME Remienta ti Panagsukima ti Risgo ti Kalamidad ken Kasapulan ket naipagarup a mangipaay kadagiti MSME iti abilidad a mangrukod iti kinalakada a maapektaran kadagiti peggad ti didigra ken tapno masigurado dagiti bukodda a kasapulan iti termino ti pannakaammo, paglaingan, ken rekurso tapno kabaelanda a liklikan, wenno pabassiten dagiti epekto dagiti didigra kadagiti negosioda. Babaen iti daytoy a ramit, buyogen ti namnama a kabaelan dagiti MSME nga aramiden ti napateg nga umuna nga addangda nga agturong iti pannakasalaknib dagiti negosioda, a makatulong iti ad-adda a naandur nga ekonomia ti Filipinas.

MENSAHE MANIPUD KADAGITI MIEMBRO TI PHILPREP

Undersecretary Ricardo B. Jalad

Administrador, Office of Civil Defense (OCD)
Ehekutibo a Direktor, National Disaster
Risk Reduction and Management Council
(NDRRMC)

Nabara a kablaaw ken kablaawtayo iti Philippine Disaster Resilience Foundation, ti Center for Disaster Preparedness, ken amin a kameng ti Asian Preparedness Partnership – Philippine Preparedness Partnership (APP-PhilPrep) iti naballigi a pannakaipablaak ti Micro, Small and Medium Enterprises (MSME). Remienta ti Panangtingiting kadagiti Risgo ken Kasapulan ti Kalamidad. Pudno a maysa daytoy a pagbanagan ti epektibo a panagtinnulong ti gobierno ken ti pribado a sektor tapno masigurado a masalakniban ti nasion a Filipino manipud kadagiti pannakadadael dagiti peggad ken didigra.

Agtalekkami a daytoy nga alikamen ket pudno a mangpabalin kadagiti MSME a mangrukod iti kinalakada a maapektaran kadagiti peggad ti didigra ken mangsigurado kadagiti bukodda a kasapulan no maipapan iti pannakaammo, paglaingan ken rekurso tapno maliklikanda, mapabassit, wenno mapabassit dagiti epekto dagiti didigra kadagiti negosioda.

Kabayatanna, agyamankami kadagiti MSME-mi gapu iti di magatadan a suportada kadagiti amin nga matrabaho para ti nasion kasta met iti panagtinnulongda iti panagregget nga agsagana para kadagiti emerhensia ken mangsalaknib kadagiti komunidad manipud kadagiti peggad ti didigra.

Maragsakankami a mangi-endorso iti daytoy nga assessment tool kadagiti amin nga MSME-mi tapno mausarda daytoy a mangbangon iti kinaapnutda ken makabaelda nga agtultuloy a mangikontribusion iti panagmartsa ti pagilian nga agturong iti panagdur-as ken kinarang-ay ti ekonomia.

Agbiag!

Rene S. Meily

Presidente

Philippine Disaster Resilience Foundation
(PDRF)

Dagiti MSME ti pagbatayan ti ekonomia ti Filipinas. Minilion ti agpannuray kadagitoy a negosio para iti pagbiagan ken panggedan. Nangnangruna nga agpannuray kadakuada ti pribado a sektor a mangilako kadagiti tagilakoda ken mangipaay kadagiti serbisio. No dumteng ti didigra, karamanda kadagiti nakaro ti pannakasaplitda ket ngarud ti panangpapigsa iti kinaandurda iti amin a kita ti peggad salaknibanna met ti ekonomiatayo.

Mangrugi ti panangbangon iti kapasidadda babaen ti pannakaawat dagiti makinkukua iti babassit a negosio kadagiti peggad a nalaka a maapektaranda ken no kasano a daeran dagitoy a pangta. Ti dayto nga Remienta ti Panangtingiting kadagiti Kasapulan iti Risgo ti Kalamidad ken Panagsagana iti Kalamidad ket makatulong kadakuada a saan laeng a mangilasin kadagitoy a peggad no di ket mangsigurado pay kadagiti bukodda a kasapulan no maipapan iti pannakaammo, paglaingan, ken rekurso. Daytoy nga alikamen ket naaramid manipud iti panagsirarak ti Social Development Research Center ti De La Salle University-Manila idi nangaramidda kadagiti interbiu kadagiti MSME iti intero a pagilian, a nagsaludsod kadakuada maipapan kadagiti kapadasanda a mangtaming kadagiti nadumaduma a didigra.

Mangnamnama ti Philippine Disaster Resilience Foundation (PDRF) ken dagiti dadduma pay a kameng ti Philippine Preparedness Partnership (PHILPREP) a daytoy a praktikal a ramit ket makatulong kadagiti MSME a mangaramid kadagiti umuna nga addang tapno masalaknibanda ti bagida ken dagiti negosioda.

MENSAHE MANIPUD KADAGITI MIEMBRO TI PHILPREP

Dr. Alfredo Mahar Francisco A. Lagmay ***Ehekutibo a Direktor***

University of the Philippines Resilience Institute
(UPRI)

Kas maysa nga akademiko ken managserbisio publiko ti Unibersidad ti Filipinas babaen ti panagsukisok, edukasion, panagbangon ti institusion, ken panangtingiting kadagiti peggad, risgo, ken kinalaka a maapektaran a naibatay iti siensia, ti U.P. Resilience Institute ket abrasaenna ti pannakapataud dagiti ramit a mangtingiting iti peggad ken kasapulan para kadagiti agprakpraktis iti pribado a sector.

Iti pagilian a naipasango kadagiti nadumaduma a peggad a kumarkaro laeng gapu iti agbaliwbaliw a klima, masapul nga ibilang dagiti MSME dagiti didigra kas kangrunaan a peggad a mangtaming ken mangpabassit no mangipasdekda iti produktibo a negosio. Dagiti MSME, a buklen ti dakkel a paset ti pagbiagan iti pagilian, ket rumbeng nga agusar kadagiti naandur nga aramid tapno masigurado ti natalged nga ekonomia uray no panawen ti didigra. Tapno mapataud dagiti kasta nga aramid, masapul a maaramid ti naan-anay a panangtingiting kadagiti peggad a sangsanguen dagiti MSME bayat dagiti didigra. Ti Remienta ti Panangtingiting kadagiti Kasapulan iti Panagsagana iti Kalamidad ken Panagsagana iti Kalamidad ket maysa a praktikal ken madanon a pamay-an a mangsukimat iti daytoy. Maysa dayta nga alikamen a makatulong a mangilasin kadagiti pagkurangan ken lugar a mangpapigsa iti panagsagana iti didigra. Kas di magatadan nga adigi ti ekonomia ti Filipinas, ti kinaandur dagiti MSME ket mangpatibker iti kinatalged ti pinansial ken kinaandur ti pagilian.

Kablaaw para iti suportada iti PDRF ken ti Philippine Preparedness Partnership.

Depinisyon dagiti Termino

Pannakaisarang

Dagiti mabalin a pasamak a mainaig iti didigra iti maysa nga lugar.

Peggad

Maysa a kasasaad a mangtignay iti maysa nga indibidual nga agalibtak gapu iti mabalin a peggad.

Kinalaka a Maapektaran

Maysa a kasasaad ti pannakaisarang iti posibilidad dagiti kita ti didigra.

Posibilidad a Mapasamak

Ti posibilidad a mabalin nga iyaay iti didigra iti maysa nga lugar.

Panagsagana iti Kalamidad

Ti kinasagana ti maysa nga organisasyon a mangtameng kadagiti didigra babaen ti panangsayangkat kadagiti addang tapno nasaysayaat ti panangisagana kadagiti kasapulan

Panangtingiting kadagiti Kasapulan

Maysa a proseso ti panangikeddeng ken panangtaming kadagiti kasapulan a mainaig iti panagsagana iti didigra.

Maipapan iti daytoy a Giya ti Agar-aramat

Daytoy nga instrumento ket nairanta a tumulong kadagiti Kababassitan, Bassit, ken Kalalainganna nga Negosyo (MSME) agraman kadagiti mangimanmanyubar no kasano nga maaramid daytoy nga listaan ken kasta met iti no kasano nga ipatarus dagiti iskor.

Maipapan iti daytoy a Tseklis

Daytoy a Tseklis ti Panangtingiting kadagiti Kasapulan maipapan iti Panagsagana iti panawen iti Kalamidad (DRDPNAC) ket nadisenyo a mangipaay iti ramit a mabalin nga usaren dagiti MSME tapno sukimatenda nu kasanu nga mabalin a maapektaran kadagiti peggad ti didigra ken tapno masiguradoda dagiti importante nga isagana agraman pannakaammo, paglaingan, ken diskarte tapno kabaelan a liklikan ken palag-anin dagiti epekto ti didigra kadagiti negosyoda.

Ti pormulasyon dagiti banag iti tseklis ket sientipiko a naipakaammo babaen dagiti resulta ti panagsirarak nga insayangkat ti Social Development Research Center iti De La Salle University – Manila. Ti nasao a panagsukisok ket nairaman ti group interviews kadagiti napili nga MSMEs manipud Luzon, Visayas, ken Mindanao a nakasango iti kalamidad ken dagiti emerhensia a kasasaad iti napalabas. Naaramid met iti key informant interviews kadagiti impormer kadwa dagiti lokal nga opisial ti disaster risk management kasta met dagiti pannakabagiti Department of Trade and Industry. Dua a validation workshop ti naangay tapno makakiddaw iti feedback ken singasing tapno ad-adda a mapasayaat ti naibaga dagiti alikamen. Mainayon pay, naiwaras met dagiti tseklis kadagiti kasosyo ti PDRF para kadagiti komento.

Daytoy nga instrumento ket addaan iti uppat a paset, nga isu ti, Panangadal nu kasanu kalaka maaepktuwan, a naibatay iti lokasyon, maipagarup a posibilidad dagiti peggad ti didigra, panangtingiting kadagiti kasapulan sakbay ti didigra, ken imbentaryo kadagiti mabalin a posibilidad dagiti pasamak. Dagiti resulta dagitoy a paset ket mabalin nga usaren ti MSME kadagiti isayangkat da nga plano nga panagsagana kadagiti didigra kasta met ti plano ti panagtultuloy ti negosyo nu dumteng man dagitoy a pasamamak.

Para iti detalyado a giya iti panangaramid iti plano ti panagtultuloy ti negosio, pangngaasiyo ta kitaenyo ti MSME Guide to Disaster Resilience a pinarang-ay ti PDRF agraman ti MSME Resilience Core Group idi 2020 a mai-download manipud <https://iadapt.pdrf.org/resources/msme-guide-to-disaster-resilience/>

Daytoy nga alikamen ket addaan iti uppat a pasetna:

1. Kinalak a maapektwan depende iti Lokasyon
(Vulnerability Based on Location)

Adda disi otso a banag iti daytoy a kategorya. Kada sungbat nga “wen” kayat na saw - en, ipamatmatna a masapul a mangaramid dagiti MSME kadagiti panangkontrol iti peggad tapno malapdan iti nadagsen nga epekto na kadagiti negosyo. Para kadagiti panggep ti panagmarka, tunggal “wen” a sungbat ket kaipapanan na iti maysa a punto. Iti “Saan” ken “Saanko ammo” a sungbat ket awan puntos na.

2. Maipagarup a Posibilidad ti peggad ti Didigra
(Perceived Likelihood of Disaster Risks)

Daytoy nga seksyon ket aglaun dose nga bambanag. Rukodenda dagiti masirmata nga posibilidad a mabalina a mapasamak gapu kadagiti nadumaduma a didigra iti maysa a lugar nga addaan napigsa nga epekto dagiti MSMEs. Para iti daytoy a paset, dagiti napagsaludsodan ket nakiddawan nga ipamatmatda ti pannakaawatda babaen ti panangpili iti maysa kadagiti sumaganad: “kaaduanna a mapasamak”, “posible a mapasamak”, “saan a mapasamak”, ken “adayo nga mapasamak”.

3. Imbentaryo ti Panangtingiting kadagiti Kasapulan Sakbay ti Kalamidad (Pre-Disaster Needs Assessment Inventory)

Daytoy a paset ket naglaonti sangapulu nga masaksakupan. Ti panggep daytoy nga imbentaryo ket ti panangipalubos kadagiti MSME a mangpanunot no anya dagiti galad a kasapulanda nga aramiden agraman dagiti rumbeng a baliwan da wenno tuladen da tapno masigurado a nasaysayaat ti panagsaganada nu tumama man iti didigra kadagiti negnegsoyoda. Tunggal “wen” a sungbat ket kaipapanan na maysa a punto ket tunggal “saan” a sungbat awanan puntos. Daytoy nga imbentaryo ket agserbi met a kaslistaan nu anya ti kasapulan nga aramiden ken maisagana a mangpababa kadagiti peggad kadagiti MSMEs. Tumunggal “saan” a sungbat ket ipamatmatna a kasapulan nga addaan rumbeng nga aramiden iti MSMEs. Dagiti resulta daytoy nga instrumento ket mangtulung kadagiti rumbeng nga isayangkat iti MSMEs maipapan iti didigra. Laglagipenyo nga nu adda ankayo iti nasursuruk duwva nga MSMEs, agusar kayo iti sabali nga pagsuratana kada tumunggal maysa.

Dagiti masaksakupan (Imbentaryo iti Kasapulan Sakbay ti Kalamidad)	Bilang dagiti Bambanag
Pisikal nga pustura iti pannakaramid iti establisimento	8
Panagplano iti Panagmanehar iti Kalamidad	15
Kapasidad a Mainaig iti Panagmanehar iti Kalamidad	9
Pannakagun-od iti Impormasion	3
Dagiti Tagilako/Produkto	4
Alikamen ken Ramit	7
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Empleyado	6
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Kliyente	4
Dagiti Kasapulan nga Bambanag (Danum, Kuryente, Komunikasyon, ken Transportasyon)	8
Kapasidad a mangted seguridad ken tunton ken mangipaay kwarta	6
Dagup	70

4. Maipagarup a Lebel ti Kaipapanan dagiti Epekto (Perceived Level of Likelihood of Impacts)

Adda 49 a banag iti daytoy a paset. Panggep daytoy a parte nga mangammu kadagiti masirsirmata dagiti MSMEs maipapan iti posibilidad nga ipaay ti didigra. Dagiti pagpilyan a sungbat para iti daytoy a paset ket ramanin ti “kaaduanna a mapasamak”, “posible a mapasamak”, “saan a mapasamak”, ken “adayo nga mapasamak”.

Remyenta ti
Panangtingiting
kadagiti Peggad ken
Kasapulan ti Kalamidad

Profile ti Kompanya

1. Nagan ti Kompanya: _____ .
2. Klase ti MSME:
 - ___Kababassitan (1-9 nga empleado)
 - ___Bassit (10-99 nga empleado)
 - ___Kalalainganna/Kahustwanan (100-199 nga empleado)
3. Lugar ti Negosyo: _____ .
4. Klase ti Negosyo (Industriya):
 - ___Panagpataud
 - ___Serbisyo Pagtaudan ti Taraon
 - ___Pakyawan ken Paggatangan sa Ilaku a Negosyo
 - ___Kwarta ken Pang-seguridad nga Serbisyo
 - ___Salun-at ken Sosyal nga aktibidades
 - ___Impormasyon ken Komunikasyon
 - ___Pagadalan
 - ___Dagiti dadduma pay, ibensa bensa ditoy: _____ .

Napalabas a Kapadasan iti Kalamidad

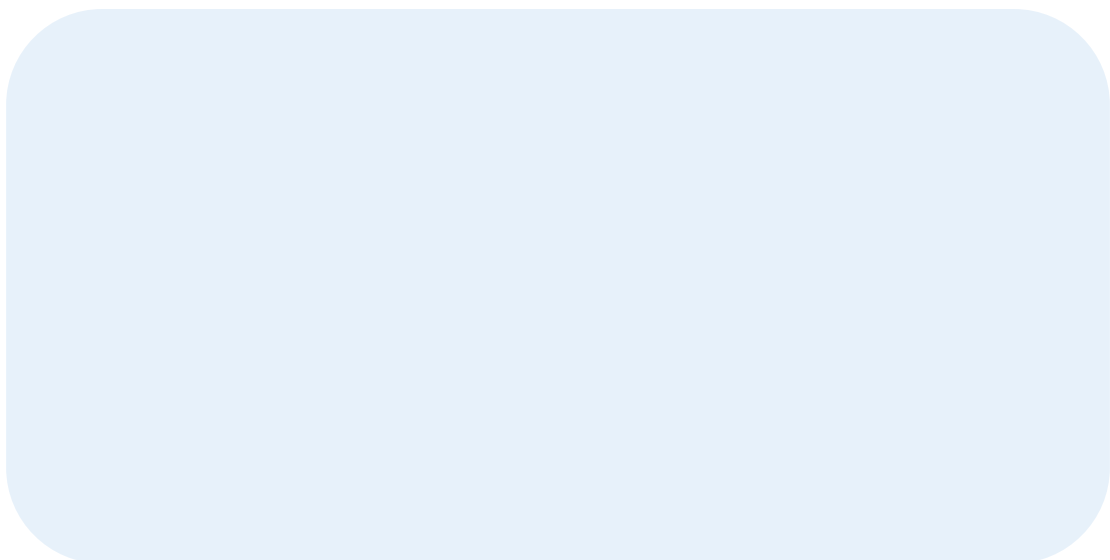
1. Anya dagiti kita ti didigra a napasaran ti kompaniayo iti napalabas? Ikabilmo ti ✓ iti espasyo a katupag ti sungbatmo. Mabalainmo nga ikabil amin nga agaplikar.

- ___Bagyo
- ___Layus
- ___Dakkil nga allun ti baybay
- ___Gingined
- ___Pandemya /Endemya/Epidemya (Tao)
- ___Pandemya/Endemnya/Epidemya (Animal)
- ___Puur
- ___Panagbettak ti Bulkan
- ___Panag pigsa ti Bagyo
- ___Dagiti dadduma pay, ilista ditoy: _____

2. Anya kadagiti sumaganad a peggad wenno epekto kalpasan ti didigra ti napadasanen iti kompanya yu? Ikabil ti □ iti espasyo nga katupagna iti sungbatmo. Mabalnmo nga iraman amin nga agaplikar.

- ___Panagdadael ti sanikwa
- ___Panagdadael kadagiti alikamen
- ___Panagdadael kadagiti pasilidad ti komunikasyon
- ___Panakapukaw ti kita
- ___Pannakapukaw ti trabaho
- ___Panagikkat kadagiti empleyado
- ___Panagpukaw ti biag
- ___Panagpukaw dagiti kustomer
- ___Panagdadael kadagiti dokumento ti kompanya
- ___Panagbaba ti kita/ganansiya
- ___Panagngato ti presyo dagiti inaldaw aldaw a kasapulan
- ___Panagsarding dagiti supplay

Nu adda dagiti dadduma a saan a nadakamat iti ngato, iraman yu nga isulista ditoy:

Basaen dagiti impormasyon idta baba. No pagarupem a mayaplikar ti sau iti negosyom, ikabilyo ti check mark ✓ iti kahon a kaibatugan ti sungbat. Dagiti impormasyon ket mabalin nga sungbatan ti wen, saan, ken diyak ammo. No ti sungbat ket wen, adda maysa a puntom. Ti “saan” ken “diyak ammo” a sungbat ket awan puntos na. Isuratyo ti katupag a bilang dagiti puntos para iti tunggal banag iti maudi a kahon.

Lokasyon	Wen (1)	Saan (0)	Diyak am-mo (0)	Puntos
1. Ti kadi lugar ti negosyom ket naipatakder sanga gasut nga pulgada kaadayu na iti karayan?				
2. Ti kadi lugar ti negosioyo ket adda iti nababbaba ngem sanga gasut nga pulgada ti kaadayona iti taaw?				
3. Ti kadi lugar iti negosyo ket adda iti nababbaba ngem sanga gasut nga pulgada ti kaadayona manipud danaw?				
4. Masarakan kadi dayta iti abay ti nangangato nga im-prastruktura (kas kadagiti natayag a pasdek)?				
5. Masarakan kadi ti negosyo iti uneg wenno iti sa-kaanan ti bakras ti turod?				
6. Masarakan kadi ti negosyo kadagiti nababa a lugar (wenno iti asideg ti patar ti baybay) wenno lugar a na-laka a malayus?				
7. Masarakan kadi ti negosyo iti maysa napusekssek a lugar?				
8. Masarakan kadi ti negosyo iti napuskol populasyon na a lugar?				
9. Naibangon kadi ti negosyo yu asideg iti sabali pay nga pasdek?				

Lokasyon	Wen (1)	Saan (0)	Diyak am-mo (0)	Puntos
10. Naibangon kadi ti negosyo yu iti maysa a lugar klasipikado ti LGU yo kas delikado?				
11. Naibangon kadi iti negosioyo iti asideg ti bulkan ken iti uneg ti innem kilometro iti delikado nga partes?				
12. Naibangon kadi ti negosyo iti asideg estasyon gasolinaan? (i.e., nakurang a 100 a metro)?				
13. Naibangon kadi tinegsoyo yu ti sango wenno asideg (kurang a 100 a metro ti kaadayona) maysa a lugar a kanayun adda aksidente?				
14. Naibangon kadi ti negosyo yu iti lugar ngakanayun adda agsusupyat wenno naranggas nga agnanaed (gubat, kinaranggas, kaadda ti NPA)?				
15. Naibangon kadi ti negosyo iti asideg wenno abay dakkal a kayo (nataytayag ngem ti establimento)?				
16. Naibangon kadi tinegosyo yu iti asideg di alambre ti koryente?				
17. Naibangon kadi ti negosyo yu iti asideg ti publiko merkado, mall, wenno sentro ti komersyo?				
18. Naibangon kadi ti negosyo yu iti asideg nga abut iti daga?				
Dagup a puntos				

Kitaen ti sumaganad a lamisaan para iti kaipapanan ti dagup nga iskormo.

Iskor	Kina peggad
0	Awan ti panagamak
1-10	Nababa ti panagamak
11-19	Kalkalainganna nga panagamak
Nasurok a 20 a	Nangato ti panagamak

Panagpatarus

- ▶ Ti puntos nagbaetan ti 4 ken 13 ipasimudaagna ti kalkalainganna agingga iti nangato a peggad. Ti iskor nasurok a 13 kaipapananna nga addaka iti lugar a nakaro unay ti peggadna ket ngarud, masapul unay nga maiyakar.
- ▶ No kalkalainganna agingga iti nangato ti puntos iti eksposyur, kumonsulta kayo iti LGU tapno makitayo ti mapa ti peggad a lugar ket maamwan nu pudno nga addaka iti napeggad a lugar. Mabalnmo met a bisitaen ti <https://hazardhunter.georisk.gov.ph/> tapno maammuan ti kasasaad iti lokasyon mo.
- ▶ Uray no nababa ti iskormo, masapul latta a makaaramid ka iti plano a mangtameng iti didigra a mabalin a sangwen yu iti masakbayan. Kas pakdaar, ti panagmarka ket nairanta a mangipaay kenka iti sapasap a ladawan ti posible a kadakkel dagiti mabalin a peggad a mabalin a dumteng. Nupay kasta, amwenyo nga uray kada ti maysa a peggad ket mabalin a mangpataud iti negatibo nga impresyon iti negosyoyu.
- ▶ Para iti ad-adu ken detalyado a panangtingiting iti peggad, mabalin a kitaenyo ti MSME Guide to Disaster Resilience a mabalin a mastrek ditoy <https://iadapt.pdrf.org/resources/msme-guide-to-disaster-resilience/>

Iti panagkunayo, ania ti lebel ti posibilidad a mapasamak ti aniaman kadagiti didigra a nailista iti baba iti lugaryo?

Madawat nga sungbatanyo dagiti banag a naibatay kadagiti napalabas a kapadasanyo ken ti pannakaammoyo maipapan iti lugaryo. Gapu ta daytoy ket personal (suhetibo) a panangtingiting, nawayakayo a mangilasin wenno mangikeddeng iti lebel ti posibilidad a mapasamak dagitoy a pasamak.

Tapno matulongannaka iti inka panag analisa, mabalinmo nga iraman dagiti sumaganad nga depinisyon:

Kaaduanna a mapasamak

Siguradoka a dayta ket mapasamak;

Posible a mapasamak

Siguradoka bassit a mapasamak dayta;

Saan a mapasamak

Siguradoka a saan a mapasamak dayta;

Adayu a mapasamak

Talaga a siguradoka a saan a pulos a mapasamak dayta.

No ti sungbatmo ket “Kaaduanna a mapasamak”, makagun-odka iti 3 a puntos. No ti sungbatmo ket “Posible a mapasamak”, makagun-odka iti 2 a puntos. Kabayatanna, no ti sungbatmo ket “Saan a mapasamak”, daytoy ket kabatug ti 1 a punto. Ti “Adayu a mapasamak” a sungbat ket awan puntos na.

Sungbat	Punto
Kaaduanna a mapasamak	3
Posible a mapasamak	2
Saan a mapasamak	1
Adayo nga mapasamak	0

Ikkan marka nga tsek (✓) iti kahon nga kaibatugan ti sungbat mo.

Dagiti klase iti Peligro	Maipagarup a Lebel ti panagamak				Punto
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
1. Bagyo					
2. Gingined					
3. Panaglayus					
4. Panagreggaay ti daga					
5. Nangatu nga panagallun iti baybay					
6. Panag bigla iti angin ti Bagyo					
7. Pandemya/ endemiko/epidemya (pantao)					
8. Pandemya (dagiti taraken wenno manmanok)					
9. Puur					
10. Panagsabog ti Bulkan					
11. Nakaru nga panaginit (El Nino)					
12. Nakaru nga panagtudu (La Nina)					
Dagup a puntos					

Kitaenyo ti lamisaan iti baba para iti panangpatarus ti iskoryo.

Iskor	Kina peggad
0	Awan ti peggad
1-10	Nababa ti peggad
11-19	Kalkalainganna a peggad
20-36	Nangato a peggad

Panagpatarus

- ▶ Anyaman ti iskormo (malaksid no 0), rumbeng a kumunsulta iti lokal nga opisina iti Disaster Risk Reduction (LRRDMO), kadagiti inhinyero ti kompanya yo (no adda), wenno anyaman nga ahensiya nga adda kainaigan na iti kastoy nga tungtungan tapnu maaramid dagiti maidutup nga proseso nga mangtaripatu iti maysa ken maysa maipapan iti didigra. Panagakar iti sabali nga lugar ket mabalin met nga aramiden aglalu dagiti addan iskor nga sansgapulu ken agpangatu.
- ▶ No bumaba ti iskormo iti nagbaetan ti 1 ken 36, masapul a dumalan ta kompanyam iti panag praktis tapno makaaramid iti komprehensibo a plano ti negosyo ken plano nu dumteng iti didigra.

Daytoy nga imbentaryo ket siguradwen na nu addaanka wenno awanan ka iti agdama nga mausar, imprastruktura, kinalaing, kapasidad, protokol, urnos, kenumdas a kakadwa tapno mapabassit dagiti mabalin a negatibo nga epekto ti didigraa makdadail iti negosyo. Dagitoy a bambanag ket sungbatan babaen ti wen wenno saan. Basaem ti tunggal maysa kadagiti sasao nga sumarsarunu ket ikabilmo ti tsek a marka ✓ iti kahon a kaibatugan ti sungbatmo. Ti wen a sungbat ket makagun-od iti 1 a puntos, ket iti “saan” a sungbat ket awan ti punto na.

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
Pisikal nga pustura iti pannakaramid iti establisimento (Physical Features of the Business Infrastructure/Safety Protocols)			
1. Iti kadi lugar/pabrika/establisimento ti negosioyo ket naibangon babaen iti nalagda a materyales?			
2. Naibangon kadi ti pabrika/establisimento ti Negosyo nga addaan iti firewall?			
3. Ti kadi pabrika/establisimento ti negosioyo ket addan dalan pagruwaran nu adda puur? (kas pangarigan, adda dagiti naisurat a mabasa, addaan iti silaw nga mausar nu kasapaulan unay, ken dadduma pay).			
4. Naaramid kadi dagiti ridaw ti kabinetmo nga addaan sliding bolt wenno dagiti child-proof a rikep?			
5. Mangisaysayangkat ka kadi iti regular nga panang kita iti estruktura ti building (kas kuma regular nga iskedyul iti panang obserba kadagiti pasdek ken alikamen, e.g., binulan, kada tallu bulan, ken dadduma pay)?			
6. Addaan ka kadi iti empleyado nga makammu nga mangurnus ken mangkita iti seguridad dayta kompanyam kas kuma mangkita tibker dayta establisimento nga manglaban iti bagyu wennu gingined?			
7. Adda kadi kopyam iti kaudyan nga listaan iti delikado a paset iti lugar yu nga naggapu iti barangay yu? na-update a bersion ti hazard map ti barangay-yo?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
8. Kanayon kadi a pagsaritaanyo ti mapa ti peggad kadwam dagiti empleyadom? (tawen nga basaran)?			
Panagplano iti Panagmanehar iti Kalamidad (Disaster Management Planning)			
9. Adda kadi naplanom nga mabalin pag ebakwitan para iti kompanyam? (saan la a limitado iti mapa ti panagbakwit) .			
10. Adda kadi masakbayan nga planom sakbay ti iyuumay ti didigra?			
11. Mangisayangkat ka kadi iti training tinawin mainaig iti plano yu nga mabalin maaramid sakbay iti iyuumay iti didigra?			
12. Adda kadi dagiti nakasagan nga aramidenyu kalpasan ti didigra?			
13. Adda kadi team wenno grupo dagiti empleyado a mabalin nga agserbi nga grupo nga tumulung nu adda kalamidad?			
14. Adda kadi mekanismo yu kadagiti agsupsuplay kadakayu nga tumulung da kalpasan iti kalamidad?			
15. Adda kadi listaan dagiti mabalin nga matawagan dagusnu adda didigra?			
16. Adda kadi mapa ti mabalin nga pagbakwitan dita opisina yu?			
17. Mangisaysayangkatka kadi kadagiti praktis mainaig panagsagana iti didigra iti tinawen?			
18. Adda kadi sistema wenno nasapa a pakaammo mekanismo tapno masigurado ti napartak a panagbakwit?			
19. Adda kadi sistema yu nu kasanu mapaalistu iti panagdokumeto iti paspasamak?			
20. Adda kadi nadutukan nga kadwa iti trabaho nga mabalin nga tumakder iti pwestom nu haan mo madairan mangimanyubar ta kompanyam gapu iti disgrasya nga nilak am mu gapu iti didigra?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
21. Ar-aramidenyu kadi iti kaadda iti nayun pay nga pangidulinan kadagiti dokumento yu kasla kuma(offsite wenno cloud servers) nga addaan iti seguridad ti sistema ken proteksiyon?			
22. Nakasigurado ka kadi nga iti pagipempenam iti dokumentom ken haan mapuuran nu adda puur? (e.g., vault)?			
23. Adda kadi alternatibo a lugar a mabalin yu papanan nu dayta establisimento yu ket saan mabalin usaren gapu iti didigra?			
Kapasidad a Mainaig iti Panagmanehar iti Kalamidad (Disaster Management-Related Capacity)			
24. Immatendar ka kadin wennu maysa kadagiti empleyado iti kumpanyam iti training maipapan panang protekta nu adda peggad dwa tawenen iti napalabas?			
25. Immatendar ka kadin wennu maysa kadagiti empleyado iti DRRM Training iti napalabas a duwwa a tawen?			
26. Immatendar ka kadin wennu maysa kadagiti empleyado iti wayat nu kasanu nga itultuluy iti negosyo duwwa a tawenen iti naglabas?			
27. Immatendar ka kadin wennu maysa kadagiti empleyado iti emergency and safety training iti napalabas a dwa a tawen? (e.g., para iti layus, ginggined, ken dadduma pay.)			
28. Naamwam kadin dagiti nadutukan a mangitrabaho kadagiti pag ebakwitan nga lugar? tapno mapalaka ti panagbakwit?			
29. Kayo ba ay nakatukoy ng tauhan na siyang magsusuri ng gasolina, tubig, at kuryente bago lumisan?			
30. Adda kadi plano nga pagibakwitan ti kumpanya yu kadagiti tagilako, raw materials, ken dadduma nga alikamen iti nataltalged a lugar kalpasan iti didigra?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
31. Adda kadi paglainganmo wenno dagiti empleadom a aramiden dagiti operasion ti negosio online no salun-at dagiti protocol iparitda dagiti rupanrupa a transaksion?			
32. Adda kadi kapasidadmo wenno adda kadi empleyadom nga makaammu aglaku online nu mabawalan nga aglaku iti aktuwal nga panagsisinnangu?			
Pannakagun-od iti Impormasyon (Access to Information)			
33. Adda kadi dagiti nakasagana nga pangalaam impormasyon nu kaanu a mabalin nga dumungpar iti didigra ti lugar yu?			
34. Ammum kadi iti ayan dagiti mabalin nga papanan dita lugar yu nu adda didigra?			
35. Kabaalam kadi ti napartak a panangsurut kadagiti bilin para salun-at naggapu iti LGU yo wenno ti nangatu nga paset gobyerno?			
Dagiti Tagilako/Produkto (Goods/Products)			
36. Adda kadi alternatibo a pagtaudan titagilaku yu nusaan a makaipaay ti suplayer yu gapu iti didigra?			
37. Adda kadi natalged a pangipaknean kadagiti lalaku ken produkto?			
38. Dagiti tagilako, produkto, ken alikamen ket naikabil kadi iti nangato a lugar?			
39. Adda kadi nakasagan nga materyales wennu produkto nga naidulin para iti emergency a pagkasapulan?			
Alikamen ken Ramit (Equipment and Tools)			
40. Adda kadi sarilim nga alikamen a paandaren ti init (e.g., para iti charger, para iti silaw)?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
41. Adda kadi generator set-mo?			
42. Adda kadi dagiti alikamen ti kinatalged ti emerhensia nga naidulin iti kompanya wenno business site-yo?			
43. Adda kadi fire extinguisher-yo iti establisimyento?			
44. Adda kadi escape ladder mo nga mabalin nga usaren bayat ti peggad?			
45. Adda kadi gumangana nga emergency lights yu?			
46. Ag-swing out kadi dagiti makinsungad nga ridridaw yu?			
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Empleyado (Health, Safety, and Welfare of Employees)			
47. Adda kadi seguridad dagiti empleyado para iti salun-at da?			
48. Adda kadi pang emergency/first aid kit mo?			
49. Adda kadi wagas mo para iti salun-at nga isu makontrol ti panagwaras dagiti sakit (pandemic)?			
50. Adda kadi mekanismo nga adda kabaelanna ti mangtid tulong pinansial kadagiti empleyado kalpasan ti didigra?			
51. Mangisayangkatka kadi iti cross training kadagiti empleyado tapno mapalubosan ti cross deployment nu kasapulan kalpasan iti didigra?			
52. Adda kadi naurnos nga listaan para iti komunikasyon tapno mabalinmo a kontaken dagiti empleyado?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Kliyente (Health, Safety, and Welfare of Clients)			
53. Adda kadi mekanismo yu para iti contact tracing?			
54. Adda kadi sistema yu para iti salun-at yo tapno masigurado a natalged dagiti kliyenteyo manipud iti pandemya?			
55. Adda kadi plano yu nga pag eabwitan nu adda didigra?			
56. Adda kadi mekanismo yu a mangsigurado nga dagiti regular a kliyenteyo ket pilyen dakayu latta a paggatangan?			
Dagiti Kasapulan nga Bamabanag (Danum, Kuryente, Komunikasyon, ken Transportasyon) (Water, Electricity, Communication, and Transportation)			
57. Adda kadi alternatibo a pagalaan kadagiti utilidad kas kuma iti (danum, kuryente, ken komunikasyon) bayat ti didigra?			
58. Adda kadi alternatibo a pamay-an tapno maitulodmo ti tagilako/produkto kalpasan ti didigra?			
59. Adda kadi alternatibo a bileg wenno back-up power supplies bilang ta maiddep ti koryente gapu iti didigra?			
60. Adda kadi alternatibo a pagalaan ti danum wenno no bilang ta maapektaran ti danum nga mausar gapu iti didigra?			
61. Adda kadi pasilidad ti transportasyon tapno ipaay kadagiti empleyadom nga saan makastrik gapu kaawan pagsakayan da nga sumrik.			
62. Adda kaditauham wenno asinoman ngamaka ammu mang eksamin kadagiti kable ti koryente kalpasan ti didigra?			

Dagiti Saludsod	Wen (1)	Haan (0)	Punto
63. Adda kadi tauham wenno asinoman dita kumpanya yu nga maka ammu mamng kita kadagiti dalan danum kalpasan iti didigra?			
64. Adda kadi tauhan yu wenno siasinoman nga maka ammu nga mang kita kadagiti gamgamit nga mainaig iti panagausar ti kuryente?			
Kapasidad a mangted seguridad ken tunton ken mangipaay kwarta			
65. Adda kadi insurance mo para iti negosyom?			
66. Nakasaganaka kadi a mangtaming kadagiti claim ti insurance?			
67. Saklawen kadi ti insurance yu dagiti raw materials ken imbentoryo?			
68. Adda kadi naidulin nga pondo a nairanta para iti Negosyo yu?			
69. Adda kadi ammu yu nga mabalin pagutangan nu kasapulan yu?			
70. Adda kadi napardas a pannakagun-odmo iti pasilidad ti pautang?			
Dagup a Puntos			

Tapno mailasinmo no anya dagiti lugar a nasaysayaat a nakasaganaka no maidilig kadagiti dadduma, mabalinmo suroten ti marka a naipasimudaag iti ditoy baba.

Dagiti Masakupan	Bilang dagiti aytems	Iskor (dagup a bilang dagiti wen a sungbat a nabingbingay babaen ti dagup a bilang dagiti aytems X 100?)
e.g.,	5	5/7= 71%

Dagiti Masakupan	Bilang dagiti aytems	Iskor
Pisikal nga pustura iti pannakaramid iti establisimento	8	
Panagplano iti Panagmanehar iti Kalamidad	15	
Kapasidad a Mainaig iti Panagmanehar iti Kalamidad	9	
Pannakagun-od iti Impormasion	3	
Dagiti Tagilako/Produkto	4	
Alikamen ken Ramit	7	
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Empleyado	6	
Salun-at, Kinatalged, ken Pagimbagan dagiti Kliyente	4	
Dagiti Kasapulan nga Bambanag (Danum, Kuryente, Komunikasyon, ken Transportasyon)	8	
Kapasidad a mangted seguridad ken tunton ken mangipaay kwarta	6	
Dagup	70	

Para iti kompueto a panagmarka, daytoy ti panangipatarus.

Iskor	Interpretasyon/ Panagpatarus
1-17	Saan a pulos a nakasagana
18-36	Saan nga umdas ti pannakaisaganana (Kasapulan ti pannakapasayaat)
37-53	Umdasen ti pannakaisaganana
54-70	Naisagana unay

Panagpatarus

- ▶ No bumaba ti iskormo iti nagbaetan ti 1 ken 36, masapul nga usigem a sipapasnek ti panangipatungpal kadagiti protocol, urnos, ken proseso nga adda saan pay nairaman. Mabalnmo ti tumabuno kadagiti panag sanay wenno agkonsulta kadagiti maitutop nga awtoridad tapno maammuan ti sumagmamano nga estratehiya no kasano ti kasayaatan nga ipatungpal.
- ▶ Aniaman a “saan” a sungbat ipamatmatna a kasapulam nga ikonsiderar ti kasta nga urnos iti negosio wenno kompaniam tapno mapaadu ti kapasidadmo a mangituray kadagiti epekto ti didigra.

PASET IV

Maipagarup a Lebel ti Kaipapanan Dagiti Epekto

Paset IV-A

Iti panagkunayo, ania ti lebel ti posibilidad a mapasamak nu ti kumpanya wenno negosyo ket mapadas ti peligro wenno peggad nu addaan iti bagyu (signal 2 ken agpangatu)?

Madawat nga sungbatanyo dagiti banag a naibatay kadagiti napalabas a kapadasanyo ken ti pannakaammoyo maipapan iti lugaryo. Gapu ta daytoy ket personal (suhetibo) a panangtingiting, nawayakayo a mangilasin wenno mangikeddeng iti lebel ti posibilidad a mapasamak dagitoy a pasamak.

Tapno matulongannaka iti inka panag analisa, mabalinmo nga iraman dagiti sumaganad nga depinisyon:

Kaaduanna a mapasamak

Siguradoka a dayta ket mapasamak;

Posible a mapasamak

Siguradoka bassit a mapasamak dayta;

Saan a mapasamak

Siguradoka a saan a mapasamak dayta;

Adayu a mapasamak

Talaga a siguradoka a saan a pulos a mapasamak dayta.

No ti sungbatmo ket “Kaaduanna a mapasamak”, makagun-odka iti 3 a puntos. No ti sungbatmo ket “Posible a mapasamak”, makagun-odka iti 2 a puntos. Kabayatanna, no ti sungbatmo ket “Saan a mapasamak”, daytoy ket kabatug ti 1 a punto. Ti “Adayu a mapasamak” a sungbat ket awan puntos na.

Sungbat	Puntos
Kaaduanna a mapasamak	3
Posible a mapasamak	2
Saan a mapasamak	1
Adayo nga mapasamak	0

Ikkan marka nga tsek (✓) iti kahon nga kaibatugan ti sungbat mo.

Peligro	Maipagarup a Lebel ti Peggad				Puntos
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
1. Pannakadadael ti sanikua					

Peligro	Maipagarup a Lebel ti Peggad				Puntos
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
2. Pannakadadael dagiti alikamen					
3. Pannakapukaw ti biag (empleyado)					
4. Panaglayus					
5. Panag-allon ti bagyo					
6. Panagreggaay ti Daga					
7. Pannakadangran					
8. Mairidip ti koryente					
9. Agsarding ti suplay ti danum					
10. Pannakadadael ti transportasyon					
11. Pannakapukaw ti biag (taraken/ manmanok)					
12. Pannakadadael dagiti dokumento					
13. Panagsamsam					
14. Pannakadadael dagiti pasilidad ti komunikasyon					
15. Panagsardeng ti pagal-alaan ti suplay					
16. Saanin nga panagsubli dagiti Kustomers					
17. Pannakapukaw ti kapital					
18. Panagserra ti negosyo (Ipapatay ti makinkukua /bangkrup/ naibusan ti suplayti materyales/nayakar iti sabali a negosyo)					
Dagup a Puntos (Paset IV-A)					

Paset IV-B

Iti panagkunayo, ania ti lebel ti posibilidad a mapasamak nu ti kumpanya wenno negosyo ket mapadas ti peligro nu adda iti ginginid?

Madawat nga sungbatanyo dagiti banag a naibatay kadagiti napalabas a kapadasanyo ken ti pannakaammoyo maipapan iti lugaryo. Gapu ta daytoy ket personal (suhetibo) a panangtingiting, nawayakayo a mangilasin wenno mangikeddeng iti lebel ti posibilidad a mapasamak dagitoy a pasamak.

Tapno matulongannaka iti inka panag analisa, mabalinmo nga iraman dagiti sumaganad nga depinision:

Kaaduanna a mapasamak

Siguradoka a dayta ket mapasamak;

Posible a mapasamak

Siguradoka bassit a mapasamak dayta;

Saan a mapasamak

Siguradoka a saan a mapasamak dayta;

Adayu a mapasamak

Talaga a siguradoka a saan a pulos a mapasamak dayta.

No ti sungbatmo ket “Kaaduanna a mapasamak”, makagun-odka iti 3 a puntos. No ti sungbatmo ket “Posible a mapasamak”, makagun-odka iti 2 a puntos. Kabayatanna, no ti sungbatmo ket “Saan a mapasamak”, daytoy ket kabatug ti 1 a punto. Ti “Adayu a mapasamak” a sungbat ket awan puntos na.

Sungbat	Puntos
Kaaduanna a mapasamak	3
Posible a mapasamak	2
Saan a mapasamak	1
Adayo nga mapasamak	0

Ikkan marka nga tsek (✓) iti kahon nga kaibatugan ti sungbat mo.

Peligro	Maipagarup a Lebel ti Peggad				Puntos
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
19. Pannakadadael ti sanikwa					
20. Panagdadael kadagiti alikamen					
21. Pannakapukaw ti biag (empleyado) .					

Peligro	Maipagarup a Lebel ti Peggad				Puntos
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
22. Panaglayus					
23. Panag-allon ti bagyo					
24. Panag debbak iti daga					
25. Pannakadangran					
26. Pannaka iddepti koryente					
27. Pannakapukaw ti suplay ti danum					
28. Panagdadael ti transportasyon					
29. Pannakapukaw ti biag (taraken/manmanok)					
30. Pannakadadael dagiti dokumento					
31. Panagsarding dagiti supplay					
32. Panagpanaw dagiti kustomer					
33. Pannakapukaw ti kapital					
34. Panagserra ti negosyo					
Dagup a Puntos (Paset IV-B)					

Paset IV-C

Iti panagkunayo, ania ti lebel ti posibilidad a mapasamak nu ti kumpanya wenno negosyoyu ket mapadas ti negatibo nga epekto iti panagsabog/panagbettak ti bulkan?

Madawat nga sungbatanyo dagiti banag a naibatay kadagiti napalabas a kapadasanyo ken ti pannakaammoyo maipapan iti lugaryo. Gapu ta daytoy ket personal (suhetibo) a panangtingiting, nawayakayo a mangilasin wenno mangikeddeng iti lebel ti posibilidad a mapasamak dagitoy a pasamak.

No pagarupem a saan a nalabit a maapektaranka iti panagbettak ti bulkan (i.e., awan bulkan iti lugar wenno saan a nalabit a madanon dayta babaen ti pannakatnag ti dapu ken dadduma pay a peggad), maidaway nga kitaenyo ti pagpilian a “adayu a mapasamak” para iti amin a banag. Nupay kasta, pangngaasiyo ta laglagipenyo dayta ti panagbettak ti bulkan mabalin a mangpabettak iti dapu, lava, solido a bato, ken gas a mabalin a pakaigapuan pannakasinga uray kadagiti lugar a milia ken milia ti kaadayona (redcross.org). Pangngaasiyo ta aramidenyo saan a baybay-an a blangko dagiti banag.

Tapno matulongannaka iti inka panag analisa, mabalinmo nga iraman dagiti sumaganad nga depinision:

Kaaduanna a mapasamak

Siguradoka a dayta ket mapasamak;

Posible a mapasamak

Siguradoka bassit a mapasamak dayta;

Saan a mapasamak

Siguradoka a saan a mapasamak dayta;

Adayu a mapasamak

Talaga a siguradoka a saan a pulos a mapasamak dayta.

No ti sungbatmo ket “Kaaduanna a mapasamak”, makagun-odka iti 3 a puntos. No ti sungbatmo ket “Posible a mapasamak”, makagun-odka iti 2 a puntos. Kabayatanna, no ti sungbatmo ket “Saan a mapasamak”, daytoy ket kabatug ti 1 a punto. Ti “Adayu a mapasamak” a sungbat ket awan puntos na.

Sungbat	Puntos
Kaaduanna a mapasamak	3
Posible a mapasamak	2
Saan a mapasamak	1
Adayo nga mapasamak	0

Ikkan marka nga tsek (✓) iti kahon nga kaibatugan ti sungbat mo.

Peligro	Maipagarup a Lebel ti Peggad				Puntos
	Kaaduanna a mapasamak (3)	Posible a mapasamak (2)	Saan a mapasamak (1)	Adayu nga mapasamak (0)	
35. Pannakadadael ti sanikwa					
36. Pannakadadael dagiti alikamen					

37. Pannakapukaw ti biag (empleyado).					
38. Panagdangran					
39. Pannagidddep ti koryente					
40. Panagpukaw ti suplay ti danum					
41. Pannakadadael ti transportasyon					
42. Panagpukaw ti biag (taraken/manmanok)					
43. Pannakadadael dagiti dokumento					
44. Panagsamsam					
45. Pannakadadael ti dagiti pasilidad ti komunikasyon					
46. Panagsardeng dagiti suplay					
47. Panagpanaw dagiti kustomer					
48. Pannakapukaw ti kapital					
49. Panagserra ti negosyo					
Dagup a Puntos (Paset IV-B)					

Para iti daytoy a benneg, inayonyo dagiti markayo (Paset IV-A agingga iti IV-C). Ti lamisaan iti baba ipakitana ti pannakaipatarus dagiti resulta.

Dagup a Puntos	Panagpatarus
1-37	Nababa a Pannakaisarang
38-74	Kalkalainganna a Pannakaisarang
75-111	Nangato a Pannakaisarang
112-147	Nangato Unay a Pannakaisarang

Panagpatarus

- ▶ Ti puntos a nangato unay ti pannakaisarang (iti nagbaetan ti 112 ken 147) ipasimudaagna a sika mabalin a nalaka a maakaran iti nadumaduma nga epekto ti didigra. Mabalin a daytoy ti nalabit mainaig iti agdama a lokasionmo. Mabalinmo nga ibilang ti panagakar.
- ▶ Ti iskor a kalkalainganna a pannakaisarang agingga iti nangato a pannakaisarang (iti nagbaetan ti 38 ken 111) kaipapananna a masapul nga aramidem siaannad nga ikabilangan dagiti mabalin nga epekto ti didigra iti panagaramid ti plano ti panagsagana iti didigra wenno plano ti panagtultuloy ti negosio. Mabalin nga agkonsulta iti Local Disaster Risk Reduction Management Office (LDRRMO), mainaig a Non-Government Organization nga agtartaray iti lugaryo, ken dagiti ahensia ti gobierno a makatulong a mangipaay iti teknikal tulong tapno makapagplano kadagiti termino dagiti estratehia a mangkissay wenno no saan a liklikan dagitoy nga epekto a mapasamak.
- ▶ Uray no ti iskormo ket adda iti nagbaetan ti 1 ken 37, dina kayat a sawen a sika naan-anay a natalged manipud iti pannakapadas dagiti kita ti epekto ti didigra. Gapuna, dagitoy a maipagarup nga epekto ket kasapulan a maikonsiderar iti plano ti panagsagana iti didigra kasta met iti planom a panagtultuloy ti negosio.

EPILOGO

Iti panangikagumaan a mangbangon iti kinaandur iti didigra kadagiti komunidad ken negosio, ti Philippine Disaster Resilience Foundation (PDRF), agraman ti kaduana nga organisasion, ket nagisayangkatda iti panagadal tapno matingiting dagiti peggad ti didigra nga mabalin a masanguanan ti masakbayan dagiti MSME ken tapno maammuanda dagiti nadumaduma a kasapulanda tapno maaramidda nga agbalin a naandur ken agsagana no dumteng dagiti didigra kadagiti komunidadda.

Espesipiko, daytoy nga ramit ket nadisenio tapno nasaysayaat ti pannakaammo dagiti MSME maipapan kadagiti peggad ti didigra a mabalin a masabetda iti masangbayan, ken ti dagiti pammataudan (imprastruktural, tattao, ken pisikal), dagiti proseso, ken organisasional nga urnos a rumbeng a maipasdek tapno masigurado ti panagsagana ti didigra ken kinaandur. Mangnamnama a ti ramit ket makaiturong kadagiti MSME iti termino ti panagsagana iti didigra iti pangkaaduan, ken iti panangaramid iti plano ti panagtultuloy ti negosio a nangnangruna. Mabalin a saan nga agaplikar kenka ti dadduma kadagiti banag iti agdama ngem mabalin nga agbalin a pakaseknan inton agangay bayat a dumakdakkal ti negosioyo.

Dagiti MSME nga iti markada ket mangipakita kadagiti nangato a peggad ken nababa a panagsagana ket kasapulan a seriosoinda nga tamingen dagiti giwang no maipapan iti panangikabil kadagiti proseso ken urnos ken ti panagpuonan kadagiti pammataudan (pisikal, tattao, imprastruktural) tapno mapasayaat ti kinaandur ken panagsagana iti didigra. Kas kunaen, iti di panagplano ket panagplano a maabak. Sapay koma ta paregtaennakayo daytoy a giya nga agplano ken agsagana!

Para iti tulong, mabalinmo a kontakten dagiti sumaganad:

Philippine Disaster Resilience Foundation (PDRF)

2nd Floor, Employee Service Building,
Meralco Compound, Ortigas Avenue,
Pasig City, 1600 Philippines
+63 (2) 88442700
Email: pdrfcentral@pdrf.org.ph

Department of Trade and Industry

Trade & Industry Building
361 Sen. Gil J. Puyat Ave.,
1200 Makati City, Philippines
Trunk Line: (632) 7791.3100 | (632) 7751.0384
Email: ask@dti.gov.ph

Para iti naan-anay a listaan dagiti Negosyo Centers ti DTI, bisitaen
<https://www.dti.gov.ph/negosyo/negosyo-center/directory/>

MAUSAR NGA LINK

Rapid Earthquake Damage Assessment System
<https://www.phivolcs.dost.gov.ph/index.php/information-tool/redas>

Philippines Community Risk Assessment & Prioritization Portal
<https://drrgateway.net/e-resilience/tool/philippines-community-risk-assessment-prioritization-portal>

Hazard Hunter
<https://hazardhunter.georisk.gov.ph/map>

Katatagan In A Box App

Payong App

